

**Інформація щодо реалізації Держмитслужбою протягом 2024 року
Довгострокового національного стратегічного плану цифрового розвитку,
цифрових трансформацій та цифровізації Державної митної служби
України та їх територіальних підрозділів на основі багаторічного
стратегічного плану електронної митниці ЄС (MASP-C)**

**Щодо Довгострокового національного стратегічного плану цифрового
розвитку, цифрових трансформацій та цифровізації державної митної
служби України та їх територіальних підрозділів на основі багаторічного
стратегічного плану електронної митниці ЄС (MASP-C)**

Розроблений протягом 2023 року Довгостроковий національний стратегічний план цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Державної митної служби України та її територіальних підрозділів на основі Багаторічного стратегічного плану електронної митниці ЄС (Multi-annual strategic plan for electronic customs, MASP-C) (далі – Стратегічний план) у січні 2024 року був поданий Держмитслужбою для розгляду на засіданні Комітету з управління інформаційними технологіями у системі управління державними фінансами Міністерства фінансів України (далі – Комітет).

Стратегічний план був затверджений рішенням Комітету (протокол № 6 від 19 січня 2024 року) та реалізований наказом Міністерства фінансів України від 09 лютого 2024 року № 63 «Про реалізацію рішення Комітету з управління інформаційними технологіями у системі управління державними фінансами» (https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%E2%84%9663_%D0%B2%D1%96%D0%B4_09_02_2024.PDF).

Відповідно до Стратегічного плану на сьогодні Держмитслужба зосереджена на впровадженні централізованої моделі Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів (далі – ЄАІС), до основних компонентів якої відноситься автоматизована система митного оформлення «Центр» Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів (далі – АСМО «Центр»).

Автоматизована система митного оформлення «Центр» ЄАІС

Протягом 2024 року вживалися заходи щодо продовження дослідної експлуатації АСМО «Центр» згідно з вимогами наказу Держмитслужби від 29.05.2023 № 228 «Деякі питання експлуатації автоматизованої системи митного оформлення «Центр» Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів».

Запровадження АСМО «Центр» направлене на підготовку України до інформаційної взаємодії з європейськими митними системами та базується на підходах та процесах, що діють у країнах ЄС.

Окрім раніше введених в експлуатацію складових АСМО «Центр», серед яких: «Митне оформлення міжнародних поштових та експрес-відправлень», «Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності», «Гарантії», «Облік заяв про переміщення трун з тілами (урн з прахом) чи останків померлих», «Реєстр податкових повідомлень-рішень», «Митні перевірки», «Обмін

інформацією в рамках міжнародного співробітництва», у 2024 році у складі АСМО «Центр» реалізовано такі складові: «Рішення щодо зобов'язуючої інформації», «Електронна система управління гарантіями», «Санкції».

У червні 2024 року розпочато тестові випробування «Журналу пункту пропуску» (ЖПП), які на сьогодні проводяться в усіх діючих автомобільних пунктах пропуску на державному кордоні, а з грудня – у пунктах пропуску для морського сполучення (напрямок – вивезення).

Держмитслужба розпочала реалізацію заходів щодо централізації автоматизованої системи управління ризиками в рамках проєкту «АСУР.Центр», що передбачає оптимізацію процесів автоматизованого аналізу та оцінки ризиків на різних етапах проходження митних процедур, створення більш стійкої архітектури системи, з метою автоматизації та спрощення процесу виявлення помилок та системного аналізу порушень митних правил, застосування складних математичних методологій оцінки ризиків, а також обліку, ведення, тестування та моніторингу ефективності профілів ризиків і ризик правил.

Наразі сервіси «АСУР.Центр», використовуються в АСМО «Центр» при аналізі ризиків у комплексі «Митне оформлення міжнародних поштових та експрес-відправлень» АСМО «Центр», у «ЖПП» та застосовані в NCTS Фаза 5.

Держмитслужба апробувала елементи штучного інтелекту в модулі «АСУР.Центр», що засвідчило доцільність використання елементів ШІ при подальшому розвитку системи.

З метою забезпечення обліку підписувачів – представників Держмитслужби та її територіальних органів наказом Держмитслужби від 14.08.2024 № 983 введено в експлуатацію модуль «Ведення обліку підписувачів – представників митного органу» автоматизованої системи митного оформлення «Центр» Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів.

Система по роботі з рішеннями митних органів (CDS-UA)

На виконання вимог Митного кодексу України та розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2022 р. № 1191-р «Про затвердження плану заходів на 2023 рік щодо переведення публічних послуг в електронну форму» протягом звітного періоду Держмитслужбою здійснювався комплекс заходів щодо організації розробки та впровадження програмного забезпечення Системи управління рішеннями митних органів (аналог європейської системи Customs Decision System – CDS-UA), яка має такі компоненти та складові:

CDMS-UA – забезпечує реалізацію відповідних бізнес-процесів з боку посадових осіб митних органів по роботі із рішеннями митних органів в електронній формі та обмін інформацією з іншими системами, що забезпечують функціонування електронних інформаційних ресурсів митних органів;

TR-UA – забезпечує можливість суб'єктам господарювання через веб-інтерфейс подавати заяви на прийняття рішень митних органів, отримувати повідомлення про прийняті рішення митних органів, надавати додаткову інформацію та заяви, які стосуються роботи із рішеннями.

Основними завданнями та очікуваними результатами відповідного ІТ-проєкту є такі інструменти та механізми:

електронна взаємодія суб'єктів господарювання та митних органів під час отримання підприємствами авторизації на застосування спрощень;

надання суб'єктам господарювання дозволів на деякі види діяльності (на здійснення митної брокерської діяльності, відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі, митного складу тощо).

У напрямку документування робіт по реалізації ІТ-проєкту щодо розробки та впровадження програмного забезпечення системи управління рішеннями митних органів вжито таких заходів:

розроблено та затверджено Комісією з питань впровадження та розвитку інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у митній справі Технічні вимоги, Технічне завдання та Технічна специфікація на створення програмного продукту;

у період з 09.09.2024 по 12.09.2024 проведено функціональне тестування ППК «Система по роботі з рішеннями митних органів» на відповідність вимогам Технічного завдання в частині авторизації АЕО та авторизації на застосування спрощень відповідно до затвердженої програми та методики випробувань;

30.09.2024 Комісія з питань впровадження та розвитку інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у митній справі за результатами функціональних випробувань цього ППК схвалила рішення про введення в дослідну експлуатацію програмно-інформаційний комплекс «Система по роботі з рішеннями митних органів» в частині авторизації авторизованого економічного оператора (АЕО) та авторизації на застосування спрощень;

у жовтні 2024 року прийнято наказ Держмитслужби про введення в дослідну експлуатацію програмно-інформаційного комплексу «Система по роботі з рішеннями митних органів» у частині авторизації АЕО та авторизації на застосування спрощень (у тому числі транзитних спрощень) та забезпечення можливості подання підприємствами на єдиному державному веб-порталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» заяв про надання авторизації.

Розвиток Єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі»

Основною метою створення «Єдиного вікна для міжнародної торгівлі» (ЄВМТ) є організація оперативного обміну інформацією між митними органами, державними органами, бізнесом та громадянами.

У 2024 році Держмитслужбою продовжено заходи щодо вдосконалення функціоналу ЄВМТ, зокрема.

У межах розвитку Єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» впроваджено сервіс оперативної комунікації, який дозволив реалізувати такі функції: отримання повідомлення про статус поданих митних декларацій (прийняття до оформлення, відмова в прийнятті, оформлення, відмова в митному оформленні, перетин кордону, анулювання та коригування митних декларацій); отримання повідомлення про прийняття контролюючими органами рішень по справах «Єдиного вікна»; запит інформації про залишок коштів на Єдиному казначейському рахунку.

В Особистому кабінеті вебпорталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» впроваджено сервіси для громадян:

перегляд статусу митного оформлення міжнародних поштових та експрес-відправлень, який надає можливість перегляду повного протоколу проходження відправлення процесів, пов'язаних з митним оформленням;

самостійного декларування товарів в експрес-відправленні (МЕВ) шляхом подання електронної митної декларації М-16;

самостійної сплати митних платежів за товари в МЕВ, вартість яких перевищує 150 Євро;

відстеження статусу оформлення відправлень та надходження в митницю сплачених коштів;

самостійної сплати митних платежів при ввезенні автомобіля.

В цілому протягом 2024 року проведено доопрацювання функціоналу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» для контролюючих органів в частині внесення додаткових типів документів: 3-х дозвільних Держлікслужби та 1-го сертифікату Держпродспоживслужби.

В рамках запровадження програмного продукту «Система по роботі з рішеннями митних органів» реалізовано можливість суб'єктам господарювання через веб-інтерфейс ЄВМТ подавати заяви на прийняття рішень митних органів, отримувати повідомлення про прийняті рішення митних органів, надавати додаткову інформацію та заяви, які стосуються роботи із рішеннями.

У межах випробувань «Журналу пункту пропуску» в пунктах пропуску для морського сполучення (напрямок – вивезення) в Особистому кабінеті порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» впроваджено сервіс для підприємств щодо подання доручення на навантаження в електронній формі через оновлений розділ «Мої заяви». Сервіс надає можливість користувачам відстежувати статус розгляду раніше поданого доручення на навантаження, оперативно реагувати на вимогу митного органу подати товар для митного контролю та/або надати додаткові документи.

Перелік оновлень не є вичерпним, оскільки Держмитслужба постійно працює над вдосконаленням функціоналу «Єдиного вікна».

«Електронна система управління гарантіями»

У лютому поточного року розпочалась дослідна експлуатація «Електронної системи управління гарантіями».

При цьому Специфікація структури та формату електронних повідомлень для обміну даними між Держмитслужбою та гарантами про операції з гарантіями була затверджена Держмитслужбою наприкінці 2023 року (наказ від 31.10.2023 № 696).

Електронна транзитна система NCTS – Фаза 5

22.04.2024 Україна виконала своє зобов'язання, взяте при вступі до Конвенції про процедуру спільного транзиту у 2022 році, і вчасно перейшла на оновлену версію ІТ системи, яка лежить в основі цієї конвенції, – NCTS Фаза 5.

У межах переходу до застосування NCTS Фаза 5 вжито, зокрема таких заходів:

- у березні – введено в дослідну експлуатацію програмний продукт «Портал трейдера, сумісний з програмним забезпеченням NCTS Фаза 5 в Державній митній службі України»;

- завершено розробку та введено в експлуатацію інтеграційну платформу «Єдине вікно-ЄАІС-NCTS» на Єдиному державному інформаційному вебпорталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» (ЄВМТ), що забезпечило підприємствам можливість подання транзитних декларацій через Особистий кабінет ЄВМТ, та розроблено відповідні відео-інструкції.

Під час застосування NCTS (Фаза 5) для суб'єктів-учасників ЗЕД доступні три способи подачі транзитних декларацій Т1:

- через «Єдине вікно» (інтеграційну платформу «Єдине вікно – ЄАІС – NCTS» розроблено Держмитслужбою);

- через «Портал трейдера» (розробку відповідного функціоналу профінансовано Проектом EU4PFM);

- через брокерське програмне забезпечення (відповідно до специфікацій для NCTS (Фаза 5)).

З початку 2024 року здійснено:

- оформлення більше 94 тис. декларацій під процедурою спільного транзиту (у тому числі майже 60 тис. – із застосуванням NCTS Фаза 5), із них: більше 21 тис. декларацій – на в'їзд в Україну та більше 73 тис. – на виїзд з України;

- в системі управління гарантіями NCTS Держмитслужбою зареєстровано 109 загальних та 10 151 індивідуальних гарантій. На кінець звітного періоду діючими були 89 загальних та 5 901 індивідуальна гарантія, загальна сума гарантування яких склала близько 759,5 млн. євро.

У 2024 році в рамках адміністративної допомоги відповідно до Конвенції про процедуру спільного транзиту Держмитслужбою опрацьовано 965 запитів надісланих митними адміністраціями іноземних країн, та звернень щодо завірення копій митних декларацій як альтернативний доказ завершення транзитних процедур. Також, Держмитслужбою за цей період було ініційовано 789 запитів щодо належного завершення процедури спільного транзиту до митних адміністрацій іноземних країн

Паралельно вживались заходи щодо переходу до NCTS Фаза 6, зокрема:

- вжито заходів щодо підготовки та узгодження технічних специфікацій для забезпечення технічної підтримки NCTS (Фаза 5) із оновленням існуючої системи відповідно до вимог NCTS (Фаза 6).

Представлено позицію України щодо підготовки до запровадження NCTS (Фаза 6) на 194-му, 195-му та 196-му засіданнях Робочої групи EU-СТС з питань спільного транзиту та спрощення формальностей у торгівлі товарами.

З липня 2024 року були реалізовані заходи по організації технічного обслуговування системи NCTS (Фаза 5) на базі ERMIS та адаптації системи NCTS (Фаза 5) до специфікацій NCTS (Фаза 6), впровадження ERMIS NCTS (Фаза 6) та відповідного оновлення ліцензії ERMIS для Державної митної служби України. У жовтні 2024 року Держмитслужба (у межах Проекту EU4PFM)

направила донору фінальні версії технічних завдань на послуги з технічної підтримки NCTS Фаза 5 та придбання послуг з розробки та впровадження NCTS Фаза 6.

Рішення щодо зобов'язуючої інформації

У лютому 2024 року розпочато дослідну експлуатацію комплексу «Рішення щодо зобов'язуючої інформації», створеного з метою:

забезпечення ефективної роботи з рішеннями щодо зобов'язуючої інформації за заявою підприємства у порядку, визначеному статтями 23, 23-2, 68, 69 та 357 Митного кодексу України;

установлення єдиного підходу до реалізації положень наказу Мінфіну від 23 грудня 2022 року № 455 «Про затвердження Порядку прийняття та оприлюднення рішень щодо зобов'язуючої інформації, розгляду звернення підприємства про продовження строку використання рішення щодо зобов'язуючої інформації, відшкодування коштів та проведення досліджень (аналізів, експертиз) проб (зразків) товарів для прийняття митними органами щодо зобов'язуючої інформації», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24 лютого 2023 року за № 344/39400.

Впровадження спеціального програмного продукту забезпечило технічну можливість створення, реєстрації, перегляду відомостей рішень щодо класифікації товарів та визначення країни походження товарів, а також скорочення часу опрацювання інформації, полегшення формування звітності, підвищення ефективності контрольно-перевірочної роботи.

У межах запровадження програмного продукту «Рішення щодо зобов'язуючої інформації» реалізовано можливість суб'єктам господарювання через Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» (ЄВМТ) подавати заяви про отримання рішення щодо зобов'язуючої інформації; листуватися з митницею під час прийняття рішення або ініціювати його відкликання. Крім того, усі рішення по ВТІ оприлюднюються на веб-порталі у розділі «Реєстри та публічна інформація», що забезпечує відкритість та загальнодоступність цих даних для всіх учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Інтегрований митний тариф

«Інтегрований митний тариф», інформація якого доступна як для посадових осіб митних органів через інтерфейс АСМО, так і через інтерфейс «Єдиного вікна», використовується для контролю за дотриманням законодавства, пов'язаного із заходами тарифного та нетарифного регулювання, у розрізі кодів товарів згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) щодо перевірки коду товару згідно з УКТ ЗЕД; ставки та правильності нарахування митних платежів; правильності застосування податкових пільг; дотримання вимог законодавства щодо встановлених заборон та обмежень; наявності та достатності коштів для сплати митних платежів тощо.

«Інтегрований митний тариф» близький за своїм змістом до європейського TARIC та забезпечує:

- потреби митних органів, підприємств та громадян в інформації про заходи тарифного та нетарифного регулювання стосовно товарів, що переміщуються через митний кордон України;

- взаємодію з автоматизованою системою управління ризиками, що розгортається на центральному рівні, яка вже протестувала використання елементів штучного інтелекту (ШІ);

- адміністрування митних платежів та їх перерахування до Державного бюджету України (з використанням депозитного рахунку для компаній та інтеграції з Державною казначейською службою), автоматичну обробку індивідуальних декларацій за визначеними та затвердженими алгоритмами;

- взаємодію з «Єдиним вікном для міжнародної торгівлі» (ЄВМТ), що є національною системою для організації оперативного обміну інформацією між митними органами, державними установами, підприємствами та громадянами, включаючи документи та інформацію, необхідні для митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України.

Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності

До складу АСМО «Центр» увійшов створений у 2022 році «Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності», який містить всю необхідну інформацію як про оригінальні товари, так і про товари, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності, і дозволяє ідентифікувати наявність у пред'явлених для митного оформлення товарах зареєстрований у митному реєстрі об'єкт (об'єкт авторського права, торговельну марку, промисловий зразок тощо).

У межах передбаченої Стратегічним планом побудови інтерфейсу взаємодії між діючим ПІК «Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності» Держмитслужби та центральним модулем ЄС «COPIS» – центральною системою обміну інформацією, яка підтримує дотримання правил ЄС щодо прав інтелектуальної власності (ПІВ), де правовласники можуть попросити втручання митниці для вжиття заходів проти товарів, які порушують певні ПІВ, у другій половині 2024 року було розпочато проведення бізнес-аналізу документації ЄС в частині визначення можливих механізмів інтеграції з COPIS для подальшого доопрацювання та розвитку ПІК «Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності» Держмитслужби.

Визначення структури та форматів документів

Протягом 2024 року Держмитслужбою на виконання вимог Митного кодексу України було визначено структуру та формати документів, зокрема:

- наказ Держмитслужби від 23.01.2024 № 91, яким затверджено Специфікацію структури та формату електронних повідомлень для обміну даними між Держмитслужбою та магазинами безмитної торгівлі щодо реквізитів паспортних документів громадян-покупців алкогольних напоїв та тютюнових виробів у магазинах безмитної торгівлі;

- наказ Держмитслужби від 12.04.2024 № 494 «Про внесення змін до Специфікації структури та формату електронних повідомлень для обміну

даними між Держмитслужбою та поштовими операторами, експрес-перевізниками під час митного контролю та митного оформлення товарів у міжнародних поштових та експрес-відправленнях»;

наказ Держмитслужби від 30.12.2024 № 1393 «Про затвердження Специфікації структури та формату електронних повідомлень для обміну даними між вантажовласником або уповноваженою ним особою та Держмитслужбою про операції з дорученнями на навантаження».

Інформація розміщена на офіційному веб-сайті Держмитслужби.

Крім зазначених у Стратегічному плані ІТ-проєктів Держмитслужбою з метою організації цілодобової служби підтримки користувачів інформаційних та інформаційно-комунікаційних систем митних органів та за підтримки експертів ЄС було розпочато заходи по створенню системи «HELP DESK»

Інформаційно-комунікаційна система митних органів HELP DESK

У межах створення передумов щодо організації цілодобової служби підтримки користувачів інформаційних та інформаційно-комунікаційних систем митних органів (HELP DESK, Service Desk) Держмитслужбою:

розроблено Концепцію створення Контакт-центру системи «HELP DESK» Держмитслужби та Плану заходів щодо її реалізації;

продовжується реалізація заходів по формуванню бази знань стандартних питань/відповідей щодо нормативно-правових актів з питань митної справи для забезпеченню швидкого обміну інформацією між Держмитслужбою та суб'єктами господарювання, громадянами.

Держмитслужбою проведено процедуру закупівлі програмного забезпечення для створення системи HELP DESK. У рамках реалізації проєкту розгорнуто серверне обладнання та встановлено програмне забезпечення для системи HELP DESK. Здійснено налаштування процесу управління ІТ-інцидентами, процесу керування запитами на обслуговування та процесу управління ІТ-активами. Продовжується реалізація заходів.

Створення комплексних систем захисту інформації

Відповідно до вимог нормативних документів із технічного захисту інформації створено комплексні системи захисту інформації на інформаційно-комунікаційні системи Держмитслужби.

У 2024 році Держмитслужбою отримано Атестати відповідності та Експертні висновки на комплексні системи захисту інформації в системах, що забезпечують функціонування електронних інформаційних ресурсів митних органів та організаційно-технічного рішення для впровадження типової компоненти комплексної системи захисту інформації на автоматизованому робочому місці користувача Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів.